

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vývoj klasického jazyka architektury na příkladu Prahy v období 18. – 20. stol.

Autor: Erik Švamberk

Posudek oponenta:

Předkládaná práce si klade za cíl sledovat architektonický vývoj Prahy od poloviny 18. století do počátku století 20., a to nikoli – jak je obvyklé – prostřednictvím zavedených kategorií architektonických slohů, ale optikou, která se zaměřuje na vývoj fenoménu, jenž je vlastně slohům nadřazený – a tím je „klasický jazyk architektury“. Především, že jde o úkol obtížný, neb tento přístup není rozhodně běžný, a byť autor našel metodické východisko v knize *The Classical Language of Architecture* Johna Summersona, aplikuje je na architektonický vývoj Prahy ve zvoleném období samostatně. A to je na bakalářskou práci výkon nadstandardní, tím spíše, že se kolegovi Švamberkovi v zásadě povedl – kapitoly, které tvoří stěžejní část práce, tedy kapitoly věnované architektuře Prahy, resp. vybraných staveb od konce baroka do dvacátých let dvacátého století, považuji za výborné a nemám k nim žádné výhrady.

Za slabší část práce považuji úvodní oddíly, zejména kapitolu s názvem „Úvodem“ a první část kapitoly „Architektura klasická“. Zdá se mi, že se autorovi dlouho nedaří čtenáře jednoduše uvést do problému, který chce sledovat a jednoznačně vysvětlit, co míní základním pojmem, o který mu v podstatě jde, totiž pojmem „klasický jazyk architektury“. Hned z prvního odstavce není zcela jasné, zda se tím míní klasické architektonické tvarosloví či „kánon“, jak by napovídala třetí věta. Navíc kolega v těchto pasážích cituje řadu autorů, které jistě k danému tématu mají co říci, ovšem byť je jejich pohled na architekturu mnohdy (rozhodně však ne vždy!) podobný a blízký, nelze se opírat o jejich citace bez vysvětlení. Text se tak totiž zatěžuje výrazy, kterým jistě kolega Švamberk rozumí a pomáhá si jimi při vyjádření své intence, nezasvěcenému čtenáři jsou však bez dalšího výkladu spíše na překážku. Příkladem může být v úvodním odstavci na str. 6 uváděný termín Dalibora Veselého „rozdělená reprezentace“ (zde bez citace), či tvrzení Christiana Norberga-Schulze, že „opravdovou zpřítomněnost, která 'přibližuje' svět, dokáže moderní architektura jen stěží pochopit.“ (Tamtéž.) Chce tím autor čtenáři naznačit, že ona síla klasického jazyka architektury, o níž je řeč výše, spočívá právě v onom „zpřítomňování“, v „přibližování světa“? Pokud ano, bylo by třeba oba termíny vysvětlit. To jsou příklady, kde si kolega pomáhá citacemi či názory, které sice jdou v jeho vlastních intencích, které jsou však pro čtenáře bez výkladu spíše matoucí. Nicméně zde by pomohlo vysvětlení či alespoň poznámka pod čarou, smysl těchto výpůjček v zásadě ladí s tím, jak problematiku vnímá kolega

Švamberk. Zcela jinak je tomu, po mém soudu, v případě citovaného Nicolause Pevsnera. Na str. 8 autor cituje jeho známý výměř či charakteristiku architektury: „Přístřešek na kolo je stavbou, katedrála v Linkolnu je architektura. Téměř jakýkoli uzavřený prostor vhodný k lidské existenci je budova, pojem architektura je vhodný pouze na budovy navržené s ohledem na estetiku.“ Následně autor říká, že toto tvrzení teoretik Karsten Harries „doplňuje“, čímž se dále nechce a nebude zabývat. To je jistě v pořádku. Ovšem Harries tento pohled po mém soudu nedoplňuje, spíše kritizuje. Sám kolega Švamberk pak Pevsnera po mém soudu ve své práci vůbec nepotřebuje, neb jeho vlastní chápání architektury je, domnívám se – a je to patrně právě z celého textu – jiné. Nebo by musel vyložit, co myslí pojmem „estetika“. Rozhodně by nešlo jen o zdobnost či ornament. K tomu se však opět trochu nejasně vrací, když na straně 42 píše o „zažitém principu, že uspokojení v architektuře vychází z nádhery ornamentu“. To ale – jak sám správně ukazuje – neplatí ani pro architekturu barokní, která bývá zcela prvoplánově a nesprávně právě zdobností charakterizována.

To vše jsou však jen důsledky toho, že se autor snaží zasadit problematiku, kterou sleduje, do obecných úvah o architektuře a do debat o jejím vlastním smyslu, což by samo vydalo na práci spíše diplomovou než bakalářskou, a jde víceméně o zavádějící zkratky než o obsahové chyby. Celkově kolega Švamberk zcela jistě naplnil záměr, který si vytyčil. Práce je v pořádku i po stránce formální, je v ní pouze pár překlepů. Bylo by dobré sjednotit způsob grafického označení citátů – v práci se objevují tři varianty: pouze kurzíva, kurzíva a uvozovky, uvozovky bez kurzívy. To je však jen detail, kterýž by autor jistě opravil, kdyby měl čas na výsledné korektury...

Celkově práci jednoznačně doporučuji k obhajobě a i přes některé výtky hodnotím jako „výbornou.“